

SISU: Jõulurõõm — J. Taul. / Rõuge ja Rahumäe radadel — V. L. Mikkel-saar. / Noorte laulik Gustav Suits 50-aastane — F. Kuhlbach. / Mõtte-kilde „Iloli“ jaoks — Gustav Suits. / Augustiöö — Hirve Varik. / Mida jutustasid mulle hõbepääkesed — Al. Bl. / Jõulukuusk. / Kilde hõimrahvast — Harald T. / Selma Lagerlöf 75-aastane — M. Park. / Pudemeid koolielust. / Talvine hommik — Lola M. / Haapsalu Väiksen-Viigin — Roosiristlane. / „Iloli“ möödunud aastal — Roosiristlane. / Koolielu. / Male. / Kaas V. Tootsilt.

**Kirjutusmaterjali ja raamatuid
meilt ostes kaitsete
kõige paremini oma huvisid. —**

Eriti soovitame stenograafia- ja plakatkirja vihke, odavaid kaustikuid jne.

Akadeemiline Kooperatiiv

TARTU, ÜLIKOOLI 15
TELEFON 63.

Soovitame pühadeks!

UUDIS: Eau de Gologne

„Regina“

Pääle selle: „Regina“ lõhnaõlised,
„Regina“ kreeme,
„Regina“ puudrit

ning teisi kosmeetilisi tarbeid, mis eriti sobivad kingituseks.

A.-S. Prov. J. Lill

**R. Jakobsoni
mütsi- ja karusnahakauplus**

TARTUS, UUETURU TÄN. 8.

Rohke valik maitsekaid välismaa kaabusid ja igasuguseid teisi mütsi. Rikkalik valik igasugu-seid karusnahku. Tellimusi täidetakse oma töö-kojas organisatsioonide ja koolide ning teiste mütside ja karusnaha tööde päale.

TÖÖ KIIRE JA KORRALIK!

HINNAD MÕÕDUKAD!

Aromaatilist kohvi

ja viljakohvi,
värsket ja kuivatatud
puuvilja,
konserve,
maiustusi
ja muid
koloniaalkaupu

soovitab suues valikus

W. RAUDSEPP

PROMENADI 2.

Iga teadlik eestlane

ostab eesti ärist!

Kõik vajalikud paberkaubad, kirju-tusmaterjalid, koolitarbed, tapeedid — ostate suurel ja väikesel arvul —

**A. VINDI paberi- ja tapeedi-
ärist**

„Räpina“

Tartus, Uueturu t. 9, telef. 5-64.

„Teadus“

Tartu, Rüütli 5

Valmistab

TRÜKIKODA :: RAAMATU- JA KIRJUTUS-
MATERJALI KAUPLUS

nimekaarte, kutseid, kavasid, pidupileteid, kuulutusi jne. kiirelt ja odavalt.

I L O L I

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI JA KAUBANDUSKOOLI ÕPILASKONNA A JAKIRI

Vi aastakäik

Detsember 1933

Nr 3

Jõulurõõm.

Vaata, ma kuulutan
teile suurt rõõmu.

Lk. 2, 10.

Kord paluti üht kunstnikku maalida pilte rõõmust.

Esimesena maalib ta ühe väikese lapsevoodi, kus magab õrnalt naeratlev lapsukene ja voodi ees asuvale toolile seab hella emake kingitusi, sest on lapse sünnipäev. Rõõm peegeldub vastu nii uinuvas lapses kui armastavas emas.

Teisena maalib ta ema voodis hällipäeva hommikul. Kikivarbail tulevad lapsed ta voodi äärde. Kõrvale on asetatud noot „Ema süda“. See on lapse suurem rõõm, teha häämeelt oma emakesele.

Kolmandal pildil kujutab ta Naatsaretist Petlemma tulnud rändureid, kus lihtsas loomaderuumis sõime sees puhkab jõululapsuke, piiratud erilisest valgusest. Karjased tulevad ja kummardavad teda. Pühalikus vaikus ja rahus peegeldub vastu suurim rõõm, jõulurõõm!

Neid õilsaid ja ilusaid rõõme tunneb meist igaüks, kuid suurim on ometi jõulurõõm. Sest mõnigi meist on unustanud ilusad lapsepõlve-aastad isakodus, mõnegi emakese palgele kerkinud mure, kuid püha jõuluöö mälestused hubasest talutarest ei kustu iiagi. Kaugel asuvad küll meist

Naatsaret ja Petlemma, surnud Joosep ja Maaria, kuid säilinud on esimene jõulusõnum — „vaata, ma kuulutan suurt rõõmu“ — ja esimene jõululaul — „au olgu Jumalale kõrges!“

Esimestest jõuludest pääle, mida pühitseti hommikumaa väljadel, on jõulurõõm olnud tiivustajaks meile kõigile. Lapsed valmistavad rõõmu oma vanemaile ja vanemad lastele, vennad õdedele ja õed oma vennile. Ei leia ka iialgi õnnetu oma õnnetust, leinaja oma kaotust, haige oma valu, üksiklane oma üksildust nii valusana kui jõulu ajal. Seepärast on õilsaks, ilusaks ülesandeks teistele rõõmu valmistada, sest rohkem kui kunagi muidu, on sel ajal inimlik rõõm kantud jumalikust.

Sama nagu lapse ja ema sünnipäev suureks rõõmuks on perekonnale, nii on Kristuse sünni seda kogu inimkonnale. Ja kui jälle seisame suurima rõõmu lähte lävel, jõulude eel, siis ühendagu meid ühine õilis jõulurõõm. Kandku see meid siis, kui seisame ühise kooliperena koolisaalis põleva jõulupuu ümber, ja ka pühal jõulu-öö, kui viibime oma kodudes kallite vanemate seltsis, laulame jõulupuu all jõululaule ja kuulatame imelist hüüdu Petlemma väljadelt... „Vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu!“

J. Taul.

Rõuge ja Rahumäe radadel.

Sääl on neid
 Künkaid rahumaisi,
 Jah, kalmukünkaist rikas kodumaa!
 Ja nendel lasub koorem õitsvaid lilli...
 Ei miskit tooda Lethelt tagasi!

Sääl on neid
 Künkaid mere kaldal,
 On kalme, millisteni jalg ei vii!
 Ja udu mähib ristid halli siidi,
 Neid kaisutab ta tundeta!

Sääl on neid
 Rohelise sametvaiba alla maetuid,
 Neid, keda Rõugesse ja Rahumäele kantud,
 Kus liiv, kus rohustunud rada
 Ja meri lõõnud hingekeella.

Sääl on neid
 Rasket risti rinnal kandjaid,
 On omamaisi, eksin'd hingi ka.
 Ja Eesti mulla põue kõik nad maeti!
 — Kes keelaks neid, kes kutsuks nad veel tagasi!?

V. L. MIKKELSAAR.

Noorte laulik Gustav Suits 50-aastane.

Meie eestlaste elutule süütaja ja sütitaja Gustav Suits pühitses 30. novembril s. a. oma 50. sünnipäeva. Need 50 aastat on olnud meie kirjanduslikus, kuid ka ühiskondlik-politilises elus harukordsed oma sisu ja sündmuste poolest. Kuid need möödunud võitlusrohked päevad poleks mõeldavad ilma Gustav Suits'uta, sest tema loitva tuletunglana oli valgustajaks ja teenäitajaks kõikide vabade puhangute ja iseseisva Eesti võitlusrindel. Noorusliku vaimustuse ja paatosega kuulutas ta kadu vanale ja sammaldunud ning nägi prohvetlikult meie rahva uuestisündi. Noorte

kaudu, murrangulise „Noor-Eesti“ näol, tuligi eestlaste taassünd. Julgelt ja mehiselt kõlasid selle rajaja ja lipukandja sõnad üle kääriva Maarjamaa:

Me seisame kahe riigi väraval:
 see üks on pimedus ja teine valgus.
 Me, noored, ootame pilgul säraval:
 nüüd see ligineb: lõpp ja algus.
 Viimaks ometi!

Need ja veel teised nägemuslikud ended, täis sõjakust ja jõutunnet, kaastusid kaasaegsete noorte südame-tukses. Juba kolmkümmend aastat on olnud luuletiskogu „Elu tule“ sähvavad värvid noorte hümneks ja lipu-

lauleks ning see lõppematu läte ei kustu kunagi. G. Suits'u süüdatud elutuli põleb edasi tuhandete noorte südameis.

G. Suits teadis, et noorus on kohustus ja seepärast ta nõudiski:

Eesti kaksikvabariik, mis on küll senini jäänud unistuseks.

* * *

Gustav Suitsu eluteekond algas 30. nov. 1883. a. Tartumaal

Gustav Suits

1933

„Enam kultuuri! . . . Enam eurooplast kultuuri! Olgem eestlased, aga saagem ka eurooplasteks!“ Ta teadlik pilk nägi, et ilma kõrgema kultuurita ei saa oleleda vabadus, Eesti Töövabariik, mille nimel ta võitles ja end ohverdaski. Kaugeleulatuvamaks paleuseks oli tal Soome-

Võnnu kihelkonnas Võnnu küla koolmeistriks. Lugema õppis ta juba 4-aastaselt. Käis Tartus algkoolis, siis kroonugümnaasiumis, mille lõpetas 1904. a. Olles juba koolipõlves tihedas seoses Soomega ja selle kirjandusega, astus ta pääle ühe semestri Tartu

ülikoolis viibimist Helsingi ülikooli, kus õppis kirjandust, esteetikat ja soome keelt. Ülikooli lõpetanud, teenis ta keskkooliõpetajana Helsingis. 1914. a. suvel käis ta Pariisis.

1917. a. satub G. Suits politilise elu keerisesse. Ta kuulus sotsiaalrevolutsionääride parteisse. Oli lühi-

Ei siin haljast loorberipärga.
vajuta keegi lauliku pähe.
Saatuses troostitum sündida
laulikuks Eesti.

Armastuslaulud on koondatud kogusse „Ohvrisuits“ (1920). Oma mahukamas luuletiskogus „Kõik on

»Iloli« toimetus ja talitus.

Istuvad: A. Hagel (laekur), L. Kuusler (kirjanduslik nõuandja), H. Jänes (vastutav ja pätoimetaja), E. Ahas (kunstiline nõuandja), M. Park (tegev toimetaja).

Seisavad teises reas: H. Paabo, S. Nieländer, K. Kriegerberg, E. Tubin, H. Mets.

Seisavad kolmandas reas: E. Blumfeld, E. Maaser, E. Sild, O. Jaaniado, E. Raudsepp.

Pildilt puuduvad: K. Väärsi (talituse juht), J. Lockenberg (sekretär), V. Mikkelsaar, E. Kingsepp.

kest aega välisdelegatsiooni liige Skandinaavias. 1919. a. alates on ta Tartu ülikoolis üldise ning eesti kirjanduse professor, millisele kohale on jäänud tänapäevani.

G. Suitsu looming on päämiselt koondatud nelja luuletiskogusse. Meile kõige lähedamaks on „Elu tuli“ (1905), millest oli juttu eespool. Järgmine luuletiskogu „Tuulemaa“ (1913), on tihe pettumusluule. Pole enam Eestit, kellel sihiks on Itaalia, vaid

Eestis sajab
hääletult roosteude märga.

kokku unenägu“ on G. Suits aja-
laulik.

G. Suits'u laulud on Eesti luule pärliks, mille sära ei valgusta ainult Eestit, vaid helgib ka teistesse Euroopa riikidesse.

* * *

G. Suits'u 50. juubelipäeval ei saanud noored jääda vaikijaiks.

Esmaspäeval, 4. skp. kogus „Vanemuise“ ruumikasse saali murruna keskkoolinoori, kes tulid austama noorte laulikust Gustav Suits'u.

„Ei siin haljast loorberpärga vajuta keegi lauliku pähe,“ sõnas pettumuses kord laulik. Kuid sel päeval kroonis noorus laulikut veel enamaga. Oma südameis ja tunnetes austasid nad lemmikluuletajat ning ettekandeisse panid noored kogu oma südame ja hinge. Juubilargi ei

noored: „Las kasvame, me tõusev sugu!“

* * *

Lahke juubilari kutsel läksid keskkoolide õpilaskondade vanemad, eesti keele õpetajad, austusõhtu tegelased ja kirjanikud juubilari mugavasse kodusse.

Eesti kirjanikud Poolas. Morskie Oko ääres.

Istuvad: Joh. Semper, G. Suits, pr. A. Suits.
Seisab: B. Linde.

suutnud kivikülaliseks jääda, vaid marulise kiiduavalduse saatel astus ta kõnetooli. Liigutatud rohkearvulisest noorusest, sõnas kirjanik: „Vana olla ja kevadet rinna sees kanda on raskem kui noor olla ja kevadet rinna sees kanda. Kuid tänane õhtu on mulle värskenduse-allikaks ja selle eest tänan ja tervitan teid,

Suureks sündmuseks oli see noorile.

Kirjanik avaldas austusõhtu tegelasile oma muljeid ettekandeist, mis täiesti olid teda rahuldanud.

Lõbusas vestluses tuletas kirjanik meelde üksikuid mälestusseiku möödunud elust. Tervitustelegramme oli

tulnud tohtu hulk, millest osa meilegi ette loeti.

Hilisõhtul, väljudes juubilaril kodust kirjaniku sooviga, et see külastus viimaseks ei jääks, tundsime, et lahkusime kirjaniku kodust!

Pilvine talvetaevas puserdas tänavale pehmet lund nagu öeldes, et elu-tule laulik Gustav Suits ja noored on üks, keda lahutada võimata.

F. Kuhlbach.

Mõttekilde „Iloli“ jaoks.

Hää küll, Iloli! Las püüab sõnaks saada see, mis on ilus ja rõõmuga sugulane. Nooruslik ilu ja rõõm käib üle tavalise sõnatarvituse.

Kas peab mõistlik kommerts katma täiskasvanud elu kogumõtte?

*

Ilu elab meeldivas maailmapaistes — päikesepaistes, kuuvalges, lilleläägitluses, linnulaulus. Puud kõigutavad oma latvu lepitavalt ka selle pää üle, kes teadlik on looduseaduste halastamatuses, ühiskondlikkude protsesside paratamatuses. Ilu looduses rõõmustab nooremata ja vanemat õilishinget.

Iga õilishing armastab ka tegelikult kasutate meeldimuste pildistamist, kõlastamist, sõnastamist, kui see kosutab ta tundmusi ja vabastab ta mõttekujutust. Aga ülimalt ja sügavaimaks iseväärtuseks pole see siiski mitte.

Ah, nooruslikult süütu Iloli-li, mu sümpaatia sulle! Ärgu segatagu ja vahetatagu sind petliku Liluli-ga. Liluli on ahvatleva vale nimetuseks ühe kuulsa kirjaniku groteskses kujutluses niisugusest masendavast olemasolust, kus päätu Elu puruks tallab kõike ilusat, hääd ja õiget. Meenutan Romain Rolland'i hoiatuslikku traagikomöödiat Liluli.

*

Suurte luuletajate lugemine on võrratuks vaimseks naudinguks ja

õppetunniks ühtlasi. Luulekunst, mis teenis lugupidamist, õilistab meie meeli ilu tajuma teiste kõrgemate huvide seoses. Kelle loomingulise kasvupõhjaks on rikkalik olemasolu teadumus, selle sõnakunst ei piirdu ilutsemisega, selle elupildi lahutamatuks osaks on aatepilt. Ideetu ilukirjandus kõngub kas viljatult estetikaks või käib ropendavasse inetusse alla.

*

Kui noor A. Kivikas alustas oma kirjanduslikku tegevust, siis kirjutas ta sümpaatse külaelulähedase Tilulii. „Millal meie kosja lähme, tilulilulii!“ Pärast seda on ta teenitud tähelepanguga avardanud ja süvendanud oma probleemide ringi. Küllap ka Iloli seda arengut on tähele pannud.

Arvaksin, et praeguses vaimsete väärtuste kriisiski kõlbavad vana Bernard Shaw' juhtsõnad ilukirjanduse suhtest eluliste väärtustega:

„Kunst peaks meie taju teritama ühtlasi karakteri ja käitumise kohta, õigluse ja kaastundmuse kohta, tugevasti kõrgendama meie enesetunnetust ja enesevalitsust, tegevuse täpsust ja teistest hoolimist, meid kannatamatuks tegema alatuse, julumuse ülekohtu, vaimse pinnapäälsuse ja tooruse vastu“.

*

Üks ja paljud pole midagi muud kui suhted.

Gustav Suits.

Augustiöö.

(Järg.)

Jaan kõneleb talle üsna sõbralikul toonil: „Sinul vist kõtt viil täis süümede, et sa ninda kurjan tujun oled. Noh oled kah kaunis jurak varsti, kes su't üttelugu täis jõud topi. Tahad, ma anna sulle sõbra-mehe poolest värsket kapustesuppi!“ Ja enne, kui hurjutetav veel taibata

meestel korda kisklejaid lahutada. Jaan on üsna uimane, ta kantakse kuhugi kõrvalruumi. Ennu, nii kut-suvad nad pikka poissi, soovivad mehed kohe koju minna. Kuid see on kord juba poksimishasarti sattunud ja ei taha sellest kuuldagi. — „Lään just sis, kui esi tahan,“ —

K. K. vil! kogu juhatus.

Istuvad: H. Vompas (abikirjatoim.), A. Kallaste (esimees), E. Nornberg (kirjatoimetaja).
Seisavad: A. Kivi (abiesimees), Ed. Todo (laekur).

suudab, mis teine sellega mõtleb, on see joosnud lähedaloleva tiigi juurde, haaranud säält kapataie rohelisti läätsi ja virutand vastasele näkku.

Aga nüüd tuleb ka hiiglasse elu. Ta haarab Jaani kaelusest, raputab paar korda, paneb siis neljakäpuli. Üllatun ta rahulikust häälest, kui lausub:

„Aitüma, kulla väi! Noh, mia taas ka iki oma puult lähkust üles näidäte ja vii su sinna ilusesse järve ojome. Pessid ju kogu päevä rehet ja sul vaesekesel pole ju naist, kes õhtus pesuvett lämmistes, selleperäst kulus sel siante vann peris ärä.“

Alles tiigi kaldal läheb teistel

praalib tema — „hei, pillimiis, marupolka!“

Kuna suured säarikud trambivad tormilises polkakeerises võidukalt pörandat, otsin kedagi, kes rahuldaks mu uudishimu tolle tüli suhtes. Oi kui kena, säält tuleb ju Toluku põline teenijatüdruk, umbes 50-aastane, alati lõbus naine.

„Kuule, Kadri, mis noile meestele täampe pähä olli lännu?“ küsin, kui oleme istund kuhugi pingile, mis varjat kaskede ja hämarusega.

„No-noh, Lulu nagu ei eläski siin-nurgan. Nii ju üle valla kuulse vastasse. Jaan taht Ennu kasutütart naisest võtta, aga vana ei ole sellega

nõus. Ega sii nalla asi kah ole — kasvate endele maast madalest naist ja nüüd tuleb kõrrage võõras miis ja „võtab üle“. Rahva täädä olli Mann senini iki Ennu manuline, aga pies's nii aja muudave.“

„Ega mia vist küll sedä Manni ei tunne. Ei tää, miante ta on kah?“

„Oh, miks sa ei tunne, sa oled ta't „piimamajan“ kindlasti nännu — kaunis tubli keskmine inimene, punane rüüt kukrus keidet,“ kirjeldab Kadri.

„Ja silmä nagu linä äitsne,“ lisan mina, „sii ju kõigiti lahke ja kena tüdruk. Oi-jah, haigutan juba. Kas sina ei taha kah viil magade, om-muku pead' mirda-kui-mirda vara lehma nüsme tuleme? Mia küll lää ärä kodu.“

Kadri keelust hoolimata lähen, olles soovind talle hääd ööd, kööki, mille kaudu pääseb õue. Aga mulle tulevad ukse paar noormeest:

„Egas preili kavatse veel koju minna? Siin tuleb tantsida vähemalt kuni aoni.“

„Muidugi, muidugi! Kojumine-kut pole mulle veel mõttesegi tulnud. Tahtsin vaid kaevu äärde jooma minna,“ valetan lõbusalt.

„Preilil ei maksa niikaugele minna, köögist saab ju ka vett,“ vastatakse.

„Siin on kole pime ja ma ei aimagi, kus nurgas veepang peaks olema,“ vaidlen vastu.

Aga teine neist süütab „välgu-

mihkli“ ja mina joon selle valgel vahvalt pool kruusi jahedat vett.

Toas tantsitakse mingit „padispaani“. Märkan, et kõrvaltoa uks on praokile ja säääl ei viibi vististi kedagi. Astun sisse. See on nähtavasti peretütre tuba: laual on lina, toolidel padjad. Madalal aknal õitsvate pelargooniate vahelt lippan aeda. Lähen vanade kõverate õunapuude alt ja olen juba üsna aia lõpus, kui kuulen sosinat:

„Mis sa, kurat, ninda kõvasti raputet! Kulle, üits nagu tulli!“ hoia-tab kartlik alt.

„Tühi jutt, na ju praegu tantsive puha. Mis na siiä taga aianurka koo-ser-de-me õtsive,“ vastab naise-hääl veidi kõvemini. Ent nad kuu-latavad siiski. Mul pole vähematki tuju siin enam kauem oodata. Mur-ran kuivand oksi vanast jasmiinipõõ-sast.

Aiale kerkib suure naise siluett, sellele järgneb õunakott ja siis väike käbe mees. Rasked jooksusammud kaovad kaasikusse. Ootan 5 minutit ja järgnen sama teed. Tuleb ronida üle veel ühest traataiast, hüpata üle heinamaakraavi ja siis olen taas põl-lupeenal.

Vahepeal on tõusnud tuul. Pilved jooksevad. Täiskuu on juba üsna madalale vajund. Ta vaatab mulle otsa naerevi silmi, nagu küsiks: „Eks ole naljakas?“ On, on, kuuveli, üs-na naljakas on — ja me naerame üheskoos.

Hirve Varik.

Parimas häädukes

kirved, saed, puurid,
viilid, peitlid,
höövlirauad, kluped,
mööduriistad jne.,

mööblivedrud,

merihein,
liim, lukud,
vask, tina,
traat, naelad,
kruvid,

emaileeritud ja alumii-nium kööginõud,
laua- ja taskulambid,
käärid,

priimused,
vask-kardina-
[hoidjad

V. Kaljot

Tartu, Poe tän. 9,
tel. 12-29.

Mida jutustasid mulle hõbe- pääkesed.

On suvi, on õhtu. Istun akna all ja vaatlen ümbrust. Kõik on uus ja võõras, sest viibin siin esimest korda. Teiselt korralt alla vaadates paistab silma vaid väikene peenar mõne kurgi ja kõrvitsaga, suur puhmas nõgeseid ja rohekas tiigivesi. Maja, kus elan, asub tiigi kaldal ja on aupärast meierei. See maja on tark, sest ta on vana ja kõik vanad olevat ju targad. Vaene vana maja! Osa sinust on

äratab mind üles ja õhtul suigutab unele.

Ka mõisa ümbrus on rahulik, tedagi ootab töö. Oh teie põlised, hõbehallid puud, kui palju küll olete teie näinud! Olete näinud viletsaid töölisi, olete näinud lustlikke ja südametuid mõisnikke. Nägite me esivanemate kannatusi, pisaraid — seda nägite ainult teie, hõbepääd.

Hõbepääd on mulle armsaks saa-

Talvemaastik.

Aino Tennen (II-b).

juba lõhutud, lagunud. Osa sinust seisab müüridena, kivihunnikutena, osa aga annab päavarju kolmele töölisperele, meierile ja ühtlasi ka mulle. Vaatlen mõisat — siit aknast võib seda teha suurepäraselt. Imelik, siin mõisas on kõik vanad ja hallid, hõbepajud tiigi kaldal on ka vanad. Kui ainult mina siin vanade hulgas noorena püsiksin!

Mu ümber on vaikus. Kostab vaid koerte haukumine kuskilt talust ja kokrede unine sulin rohekas-hallist tiigist. On üks kaunimaid suveõhtuid. Päikene on juba loojunud. Puude hall-roheline võrestik on tõsine, rahulik tollel imekaunil õhtutaeva foonil. Minugi meel on rahulik. Mul on vaid töö. Ta ootab mind homme,

nud selle lühikese aja kestel. Kui olin kurb, kuulasin hõbepäade kaastundlikku sosinat: „Nuta, nuta, väikene inimene! Nuta tühjaks oma pisikene süda. Siis on kergem.“ Edasi sosistasid mulle hõbepajud elutargalt: „Oled veel noor, lapsukene. Oled kurb, kuid varsti saad jälle rõõmsaks, sest noored unustavad kõik kergesti. Meie jändrikud pajud oleme vanad. Kui olime noored, oli meid palju rohkem, elasime vendade-õdedena tiigi kaldal. Nägime rõõmusid ja ka palju muresid. Tulid mõisasaksad meie juurde, olid lõbusad ja ütlesid ülemeelikuid sõnu nii meile kui ka lihtsale töörahvale. Nad ei olnud kurvad, ei tundnud muresid... Murelikke pilke ja pisa-

raid, neid näitasid meile su esivanemad. Töötades nii ööl kui ka päeval olid nende palgaks valusad piitsahoobid. Raske oli neil, kuid laul — see trööstis. Kui töö oli koormav, masendav — algas keegi laulu ja laul kõlaski kogu põllul. Töögi tundus kergemana. Nii möödus palju aastaid. Muutusid ajad. Meiegi vananesime. Pooled meist juba on langenud tormis . . .“

Rohkem enam ei jõudnud hõbe-pääkesed rääkida — vanadus andis end siingi tunda. Kuskilt oli saabunud vihmapilv ja nagu loodus nuttis...

Rauges sadu ja hõbepääd sosis-tasid: „Laula sinagi, kui oled kurb! See lohutab sind!“

Nii õpetasid mind hõbepääd pa-jud. Mõttes vaatlesin neid häätäht-likke vanakesi. Ongi õigus — vanad on tõesti targad. Oleksin tahtnud palju küsida neilt, aga ei julgenud enam esile manada kurbi mälestusi. Vaikisin siis ja vaatlesin tänuliku pilguga häid vanakesi.

Vahepeal aga pimenes. Nägin pajusid nagu läbi tumeda loori. Uni oli võtnud hõbepääd oma hõlma . . .

Al. Bl.

Jõulukuusk.

Oli jõululaupäev, kui väljusin toast, et minna metsa jõulukuuske otsima. Mets aga kuulus riigile ja säält igasuguste materjalide ning jõulu-kuuskede toomine oli kõvasti kee-latud.

Mina sellest keelust palju ei hoo-linud, sest teadsin, et „seadusesilm“, vana elatunud metsavaht, oma suu-res kasukas ja viltsaapais mulle ka kõige parema tahtmise juures järele ei jõua, kuna olin rõivastunud võrd-lemisi kergelt.

Kuid metsa lähedale jõudnud, hakkas kartus mu hinges siiski maad võtma; süda haamerdas koledasti ja tekkis niisugune tunne, nagu lähek-sin mõnele raskelt-karistatavale kri-tele.

Kuid asi muutus veel hullemaks; mida enam ma metsale lähenesin, seda enam hakkas too saladuslik kar-tuseuss mind vaevama. Ta nagu üt-les mulle: „Ära mine! Metsavaht saab sind kätte.“ Aga mis mind siiski minema sundis, oli mu seiklushimu ja otsekohene tarvidus jõulukuuse järgi. Jäin seisma, mõtlesin, kaa-lusin, mis teha. Andusin siiski seik-lusihale ja läksin.

Metsa jõudnud, olin veel seda-võrd hirmul, et iga puu taga arva-sin nägevat metsavahti, püss seljas

ja pussnuga vöö, ning iga väikese krõbina järele arvasin teda säält välja kargavat. Isegi õhus kraaksuvaid va-reseid ei sõandanud ma usaldada; nägin neis luurajaid, kes mu käigu võivad avastada.

Kuid õnneks ei kestnud niisugune piinlik seisukord kaua. Et ühtegi metsavahti ega kedagi teist ei ilmu-nud, hakkas mu julgus jälle vähe-haaval tagasi tulema. Süda löi ker-gemalt.

Sammusin sügavamale metsa; ikka sinna poole, kus teadsin ilusamaid kuuski olevat. Kui soovitud kohale olin jõudnud, avanes tõesti tore val-lik. Kuused sirged nagu osjad, võta missugust aga süda soovib; kõik nad ju valmis end ohverdama. Sää! puu-tus mulle silma väike kähär kuuseke, mis asetses teiste suuremate vahel ja mis mulle eriti meeldis. Näis nagu oleksid kadedad seltsimehed teda hoopis eneste varju lämmutada tahtnud; kuid saatus tahtis teisiti. Valisingi siis just tema endale jõulukuuseks, et teda inimeste rõõmuks ja Jumala auks koju viia ja nii teda selle au osa-liseks saada lasta, millest iga metsa-kuusk unistab. Algasin ta mahavõt-mist. Kostasid esimesed tumedad mütsud, peagi vaarus ta nagu joob-

nud ning kukkus viimaks pragisedes lumme.

Võtsin kuuse selga, peitsin väikese kirve, mida ma tarvitasin, hooliga põue ning alustasin reisi kodu poole. Jõudsin õnnelikult metsa servale, kuid siis juhtus õnnetus. Mõõdudes viimasest sihiotsast, märkasin oma suureks üllatuseks, et sihti mööda tuleb mulle vastu kardeta-vaim inimene — metsavaht. Nüüd oli hää nõu kallis; pidin ruttu otsus-

maad eemale ning tulin siis väikest kaart tehes metsavahile vastu, nagu „õige“ mees kunagi. Teretasin ja arvasin, et nüüd tingimata hakkab järele pärima, et kust ma tulen ja kuhu lähen. Kuid õnneks — ei. Vastas niisamuti lühikese „terega“ ja tegi minekut, tähendades, et ta säälpool on kuulnud kuuse raiumist ning tahtvat nüüd vaatama minna.

Ma ei teadnud, kuidas pidin rõõmustuma, et metsavahist nii hõlpsasti

Kased.

Alide Hein (II-b).

tama, mis teha. Vanasõna ütleb, et uppuja hakkab õlekõrrestki kinni. No ega siis minagi oma hukkumist rahuliku südamega ootama jäänud.

Lõin kuuse ruttu lumme püsti, nii et ta seisma jäi nagu kasvav puu kunagi ja keegi ei võinud ütelda, missugune meist õieti kasvas ja missugune mitte. Kust niisugune mõte mulle pähe tekkis, seda ma ei tea, kuid arvan siiski, et küllap vist loomusunnil.

Et metsavahi tähelepanu mitte kuusele juhtida, selleks läksin tükike

lahti sain. Hõõrusin käsi ja mõtlesin iseeneses, et oh — tema läheb metsa kuuseraiujat otsima ja ei teagi, et otsitav ta ees seisab. Täis ülevat meeoleolu, võtsin kuuse selga ning sammusin kodu poole. Vahepeäl oli päikene juba hulga allapoole veerenud ning ilm muutus järjest pimedamaks. Koju jõudnud, tungis värske saialõhn juba ükselt mulle ninna. Algas õhtusöök, mis päevaste seikluste järele maitses eriti hästi.

Aforisme keelest ja keeleuuendusest.

Joh. Aavik.

Õige eesti rahvuslane peab tingimata huvitet olema eesti keele arendamisest, sest keel on nüüdsel ajal see nähtus, mis kõige rohkem on aluseks rahvusele. Eri keelte olemasolu jagab inimkonna eri rahvusteks. Ilma keeleta ei ühtki rahvast. Rahvas võib kaotada oma isamaa ja siirduda või vägisi viidud saada

teise kohta elama, aga ta püsib üha edasi sama rahvusena. Aga nii pea, kui ta kaotab oma keele ja omandab võõra, on ta lakand rahvusena olemas olemast ja suland ja kadund, uppunud võõra rahva sekka. See on rahvuse surm.

Kilde hõimrahvast¹⁾.

Ajalugu ja saatus on olnud soomeugri rahvaste vastu senini võrdlemisi karm — ta on neid laiali pillutanud nende ühisest algkodust ja viinud neid paljude teiste rahvastega kokkupõrkesse. Viimaste tagajärjel paljud mainitud rahvad on pidanud alistuma teistele rahvastele, on pidanud osaliselt ümber rahvustuma ja osaliselt täiesti kaduma. Ainukestena läks ungarlastel korda juba tuhande aasta eest oma tuppa tuua „oma luba“, asutada oma iseseisev riik. Ent seegi pole neid ära hoidnud edaspidiseist teravaist võitlusist ja kokkupõrkeist teiste rahvastega. Maailmasõja tagajärjel on ka Soome ja Eesti saavutanud iseseisvuse ja Venemaal asuvad hõimrahvad osalt territoriaalse autonoomia, osalt rahvuskultuurilise arenemisvabaduse, millistest asjaoludest järeldame, et too inimkonnale nii kahjulik maailmasõda on soomeugri rahvaile siiski sillutanud uue kindlama ja vabama arenemistee, muutes neid arvessevõetavaiks tegureiks kogu inimkonna arenemises.

Ungarlased on meie suurim hõimrahvas, on n. ö. Soome-Ugri parem külg, kuna ühelgi teisel soomeugrilastest pole nii hiilgavat minevikku ega nii suuri üldkultuurilisi teeneid. Juba nende rännakugi pikkus algkodust, Volga mailt, nende praegusele kodumaale, ületab meie esivanemate teekonna säätsamast kuni Läänemere kallastele. Samuti kokkupuudet võõraste rahvastega nii rännakul kui ka pärastises kodus olid mitmekesisemad. Nende riigikord oli parem kui meie oma.

Neil oli algusest peale juba üks ühine vürst, kuna eestlastel kogu aeg tuli kannatada sellepärast, et neil polnud pidevat riiklikku korraldust.

Praegune Ungari on elanud ja elab üle võrdlemisi raskeid päevi, kuna Trianoni sunnilepingu tagajärjel talle on jäetud vaid $\frac{1}{3}$ endise Ungari pindalast ja sellega suur hulk ungarlasi on sunnitud elama väljaspool

kodumaa piire. Nii on 2-miljoniline Ungari vähemus Rumeenias, miljoniline Rumeenias, miljoniline Tšehhoslovakkias ja ligi poolemiljoniline Jugoslaavias.

Meie põhjapoolne vennasrahvas ja teekaaslane algkodust Läänemere kallastele, Soome, on üks suurimaist ja meile kõige südamele lähedamaist hõimrahvaist. Soomlased on meie kaas-kannatajad ja abimehed olnud juba aegade eest. Nii teame, et kui oli kuulus „jüriöömäss“, olid soomlased need, kes tulid appi me esivanemaile, olgugi et hilja, ja teame, et Soome oli see, kes kümme aastat tagasi saatis oma paremaid poegi sadade ja tuhandete kaupa võitlema eesti vendadega külglülje kõrval.

Soome ajaloo veerud ei ole isegi kõige tumedamail ajajärgel võrreldavad eestlaste läbielatud õudse orjööga. Soome talupoeg on alati olnud, väheseid erandeid arvestamata, vaba peremees omal maal. Ent siiski nad sajanud vältel „Rootsi riigi osana Põhjalahe taga ei osanud õieti hinnata Läänemaa õiguslikku korda ja vabadust“. Selle eest aga on ka soomlased maksnud kallist hinda nii rahuaegadel rahvuskultuuri lange misega kui ka sõjateil, mil soome vennad oma sangarliku elu tõid sinikollase lipu alla ja sellele lisaks jätsid kuuesaja aasta pärandusena „kaks keelt ja kaks rahvast“, nagu tähendavad Soome rahvuslased Rootsi aja mõju kohta Soomes.

Varem Rootsi ja hiljem Vene ülemvõimu all elanud, said soomlased iseseisvaks peaaegu ühel ajal eestlastega, s. t. pärast suurt ilma sõda ja Vene keiserriigi langemist.

Väike liivi vennasrahvas, kes elab umbes 50-kilomeetrilisel alal Kuramaa põhjarannikul Luuzast kuni Kuolka küalani, on lätlaste tugeva mõju all. Neid on praegu järel umbes 1000 hinge ümber.

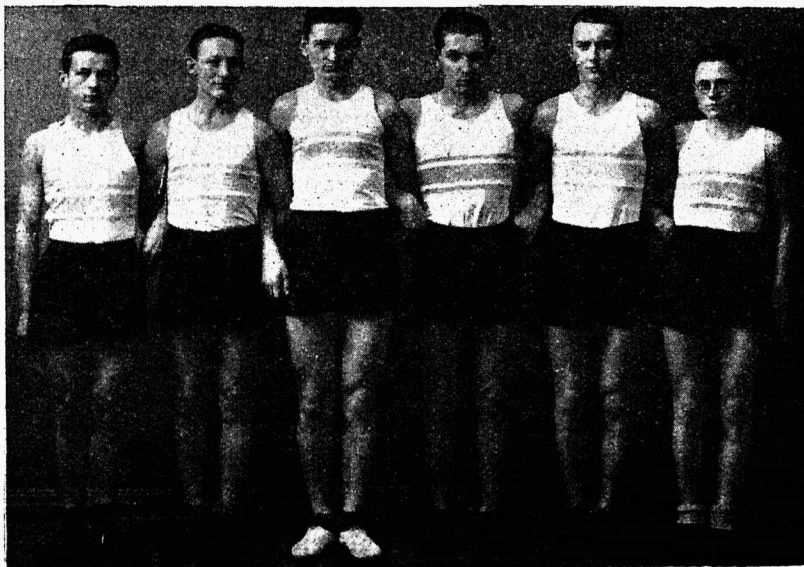
Küladest, kus elab too pisike hõimrahvas, on kõige liivikam Sikrag

1) Andmeid selleks kirjutiseks on autor võtnud »Eesti Hõimu« numbritest.

(80% liivlasi). Samuti on liivlastel ülekaal Pitragi ja Kostragi külates. Senine n. n. Liivi süda Ire, kuhu katsetakse ehitada ka Liivi seltsimaja, on jäädvustanud vaid umbes 10 perekonda liivlasi. Liivlased on lätlaste mõju all ja liikudes Liivis kuuled enamasti alati läti keelt.

Siiski on liivlastel võrdlemisi häid väljavaateid tuleviku suhtes. Nii loodavad nad varsti saada oma rahva-

Kesk-Venemaa kubermangudes elavaist suguharurahvaist teame, et nende vanem ajalugu on palju helgem kui meie oma. Kui me juba ammu ägasime võõra ikke all, olid tšeremissid, votjakid, sürjanid ja mordvalased veel vabad või kandsid ainult nimepööst võõrast valitsust. Uuem ajalugu on aga palju tumedam kui meil. Nii näit. kõige arvukam neist, mordvala-

T. K. G. võidukas käsipalli esindusmeeskond.

Seisavad: A. Hagel (IV b), R. Reiman (II b), V. Salve (Vb), K. Reinvald (IV b), A. Karoles (IV b), N. Nõu (II b).

maja ja koolidesse õpetajaiks Läti seminarides õppinud liivlasi.

Samuti, nagu kõigil teistel soome-ugri tüve harudel, on ka osal ingerlastest olukord ilmasõja tagajärjel paranenud ja nimelt tol osal, mis sattus õnneliku perena Eesti vendade naabrusse, välja Vene ingerlastele osaks saanud karmist tagakiususest. Neil on oma n. n. „Ingeri ring“ Soomest kingitud arvuka raamatukoguga ja lugemistoaga. Ingerlaste lähemaist naabreist, vadjalastest, elab Narva lähedal Vene piiri taga kuni 600 inimest. Eestis on neid vaid mõned üksikud.

sed (1,5 milj.), näikse paratamatult olevat pühendatud hävimisele. Kuna teised noist soome-ugrilastest asuvad üksikuis kubermangudes, moodustades enamuse, omavad autonoomia, ei tohi mordvalased, asudes laiali üle Kesk-Venemaa, sellest jutugi teha. Olgugi et neil nüüdne elu on läinud „päri mäge,“ võime ütelda, et haridustöö edendamises, olgu see mistahes sihiga, on kommunistlik Venemaa palju rohkem teinud kui tsaristlik. On asutatud hulk omakeelseid koole, kuigi õppetöö sääl pole kergesti läbiviidav. Selleks on näit. ühe pliitsi hind seal võrdne

leisika rukiste hinnaga. Harilikult pliiatseid üldse ei tarvitata.

Samuti on sageli 90 õpilase peale vaid 6 sulepääd. Vaatamata sellele lähevad lapsed häämeelega kooli, kaasas tükk paberit ja kimp puid. Parem seisukord on ajalehtedega: need ilmuvad 1—2 korda nädalas.

Kui kauaks tseremisside, votjakite ja sürjanite autonoomia kestab, näitab tulevik, sest nõukogude võimud teataval määral teevad takistusi selleks. Meie aga tunneme õnne nende kaugete hõimlaste õnnes ja kahetseme nende kahjusid, sest oleme ühe pere liikmed — oleme vennad-õed.

Nagu nägime ja teame, ei koosne meie, soome-ugrilaste pere ainult kolmest suurest rahvast, vaid me peame teadma, et meie perre kuulub ühelt poolt hulk soome-ugri rahvaid

idas, kes alles läbi teevad n. n. rahvuslikku tõusuaega, ning teiselt poolt üle kogu ilma laiali pillatud soome-ugrilasi, kes kokku moodustavad küllaltki tugeva ja tiheda lehestiku soome-ugri tamme kroonis.

Seepärast arenegu hõimu- ja vendlustunne nii põhjas Tornio külmadel kallastel kui ka jahedail Emajõe voogudel; levigu muinasjutte ilusast ühisest põlvest Sarmaatia legendikkudel nii sinise Doonau kallastel kui ka laialdastel Aasia rohtlates, püütagu selle raskesti saavutatava mäetipu poole, et meie, soome-ugrilased, kunagi võiksimme koonduda ühise, siduva riigivärvi alla, ja üteldagu laulikuga: „Ei õhtu sul kätte veel tõttaks, kui püüaksid ühte sa, kui silda sa ehita“ võtaks, mis ühendab Väinola!“

Harald T.

Selma Lagerlöf 75-aastane.

20. novembril s. a. pühitses maailmakuulus rootsi naiskirjanik Selma Lagerlöf oma 75-dat sünnipäeva. Selma Lagerlöf on tuntud kogu haritud maailmas. Tema teoseid on tõlgitud kõigisse kultuurkeeltesse. Oma kodumaal on ta aga populaarseim ja rahvapäraseim naine. Kui Selma Lagerlöf oma autos läbi maa sõidab, tervitab teda aupaklikult nii noor kui vana.

Selma Lagerlöf on sündinud 20. nov. 1858. a. Marbacka mõisas Värmlandi maakonnas. 1891. a. ilmub ta esikteos „Gösta Berling“. See teos ei teinud senitundmatut naiskirjanikku kuulsaks mitte üksi Rootsis, vaid tõstis oma autori maailmakirjanduses tuntuimate nimede hulka. Juba lühikesel aja jooksul tõlgiti teos paljudesse kultuurkeeltesse. 1900. a. nimetab Upsala üliõpilaskogu Lagerlöfi oma auliikmeks. 1904. a. annetab Rootsi Akadeemia talle kuldmedali. Lõpuks „Nils Holgersson“, ta võrratu noorsooraamat, toob talle Upsala

ülikooli audoktori tiitli. Kui S. Lagerlöf 1908. a. oma 50. sünnipäeva pühitseb, võtab sellest kogu Rootsi juubeldades osa. 1909. a. omandab ta Nobeli auhinna, 1914. a. nimetatakse ta Rootsi Akadeemia liikmeks. 1928. a. ühinevad Rootsi ja kogu kultuurmaailm austusavaldusteks Selma Lagerlöfile ta 70. sünnipäeva puhul. Praegu saadab Selma Lagerlöf oma vanaduspäevi mööda maa üksinduses. Kogu kultuurmaailm pühitses tema 75-dat sünnipäeva. Kõikjal pühendasid ajalehed temale pikki artikleid, hinnates tema suurt tähtsust maailmakirjanduses.

Selma Lagerlöfi elu on olnud väga tööküllane ja tulemusterikas. Tema teostel on olnud suur edu. Juba aastate eest oli kindlaks tehtud, et Lagerlöfi teoseid ainuüksi rootsi keeles on levinenud kaugelt üle 1.600.000 köite. Mitmes oma teoses jutustab Lagerlöf oma lapsepõlvest. Teos „Marbacka“ on pühendatud täielikult autori lapsepõlvkodule.

Jutustused vanast Värmlandist moodustavad ka tema esikteose, kuulsa „Gösta Berlingi“. Ka mõnesse teisesse teosesse on ta põiminud ainet lapsepõlve mälestustest. Selma Lagerlöf

„Gösta Berling“. Teistest tema tööst on ilmunud eesti keeles järgmised: „Vagajutud Kristusest“, „Soosauniku tütar“, „Jerusalem“, „Hüljatu“, „Helga“, „Kivi Rottna järves“,

S. Lagerlöf.

on tuline rootsi rahvuslane ja suur inimestearmastaja.

Selma Lagerlöfi mitmed tööd on tõlgitud ka eesti keelde. Nii on ka meil, eesti noortel, võimalus tutvuneda maailma suurima naiskirjaniku loominguga. Juba kahe aastakümne eest tõlgiti eesti keelde tema parim teos

„Kindrali sõrmus“ ja kaunis noorsooraamat „Nils Holgersson'i imelik teekond läbi Rootsi“.

Jääb soovida, et noored nimetatud raamatutega tutvuneksid, sest nad väärivad tõsist tähelepanu ja võivad eriti õppivale noorusele palju pakkuda.

M. Park.

Pudemeid koolist.

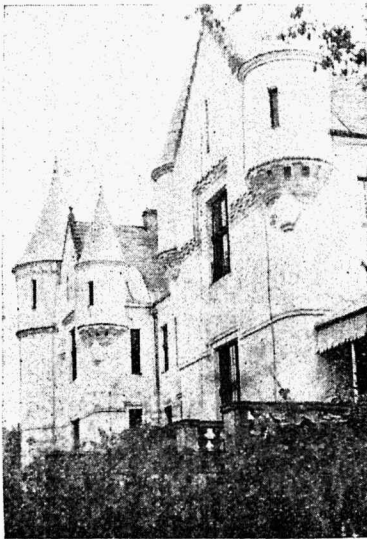
Semestri alguseks valmis kooli uus füüsikakabinett. Kabinett on treppastmeline, mis väga tähtis. Raskema arusaamisega õpilased asetati istuma kõrgemaile astmeile, kuna sääli õhk hõredam, õhurõhuline väiksem ja arusaamine füüsikast kergem. Tungi nende kohtadele on märgata, kuna tagajärjed õppetöös on silmanähtavad.

* * *

Semestri esimese veerandi lõpuks otsustati suure ja kuluka remondi päale vaatamata majakene kooli õuel ümber ehitada kooli einelauaks. Esimesel päeval oli tung uue einelaua juurde kohutav ja korra alalhoidmiseks taheti kutsuda paarkümmend kordnikku. On see ju rahva seas moes. Lõpuks rauges tung, kuna sai teatavaks, et tee ja sai on müügil ainult raha eest.

Talvine hommik.

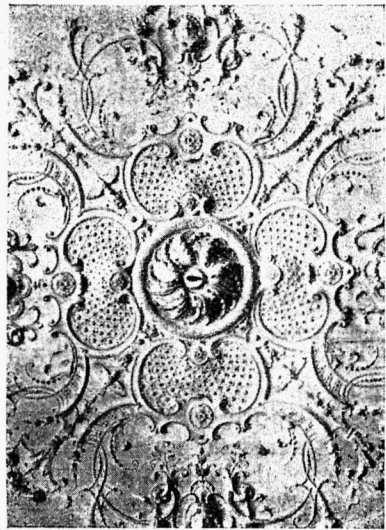
Kui ilus on hommik talvel! Vaikus valitseb igal pool. Kõik on üllatatud oma toredaist ehteist. Pehme lumivaip katab õrnalt maad, puid ning põõsaid. Jääpurikad ripuvad metsavahi maja räästa küljes. Aknaile on ilusad jäälilled maalitud.

Alatskivi lossi tiib.

Pump ning aiateibad on enestele mütsid saanud ja vana aiamaajake sooja mantli. Varsti tõuseb maja korstnaist suits, mis teatab, et majaelanikud on ärkanud. Aknale ilmuvad kaks päikest, kes vaatavad seda toredust ja on vaimustatud sellest. Juba kriuksatab uks ning õue astuvad Peet ja Illi. Nad raputavad leivaraasukesi lumele. Varsti ilmuvad linnukesed ja nokivad terakesi, siis tänavad nad rõõmsalt tsädistades. Lapsed on õnnelikud ja ruttavad tuppä. Siis tuleb isa ja rakendab hobuse ree ette, et minna metsa puid tooma. Juba ruttavad juurde Peet ja Illi ning paluvad isa, et see nad kaasa võtaks. Isa käseb neil rekke ronida. Sõit läheb üle lumetund aasa. Tae-

vaäär on roosakas ja talu korstnaist tõuseb suits. Lumi aiva sädeleb ja kriuksub reejalaste all. Külm näpistab vahest põski ja vahest nina, nii et lapsed näevad välja kui punapõselised õunad. Mööda lendavad heinakuhjad, tuul aina vuhiseb kõrvus. Juba paistis must mets. Lapsed ootavad rõõmuga, mil jõuavad pärrale, sest pole ju enam suvest saadik metsas käinud. Nüüd sõidavad nad suurest metsaväravast sisse. Peet ja Illi vahivad pärani silmi kõike. Eemalt kostavad kirvehoobid ja tule praksumine. Meeste jutukõmin, naer ja huiked läbibistavad metsa vaikust. Isa peatab hobuse. Peet ja Illi ronivad maha. Ah, kui ilusad on kuused! Nagu imepuud muinasmaalt! Kõik nad seisavad valges rüüs. Kuused

Laeilustis Alatskivi lossis.

on kaetud särava lume raske koor-maga, nii et peavad endid painutama maani. Männioksad on paksult lumega kaetud ja näevad välja kui pagunid ohvitseri mundril. Kodaratel särab seljas lumitähist kuub. Kuuse

all, kus suvel oli pehme sammal, on nüüd särav tähtedevaip.

... Korraga, mis vilksas puude vahel? — See oli ju väike jänku-saks, ehmatas lapsed päris ära. Isa nae-

ratab. Vareski vaagub puu kõrge-
mas tipus päikese käes.

Oh, kui ilus on hommik — talvine.

Lola M.

Haapsalu Väiksen-Viigin.

Haapsalu Väike-Viik on madal meresopp, mis ühendet merega vaid maanteed risti läbiva tunneli kaudu ja kun vesi tugeva meretuulega üksnes häil vihmaaastail üle kahe meetri ulatub, tavaliselt aga ikka kolmveerand meetri piirjoonel kõigub.

Merepõhi on siin suurepärase. Puhtad pae rühknaastud on lade-meina maan, kõik tumedad, hallikad nagu vettinud. Enamik naaste on peosuured, kandilised, ainult vahest sekka vilksatab mõni heledam, suurem, laplikum ja siinsääl mõni konnakivi, sädelev ränivõi graniidikild just kui vallatu täht sügistaevan. Korralikult, nagu laotult lamavad üksteisel paetükid; ei raasugi mulda, ei kübetki liiva ega ainustki taime pole nende vahel, — ainult kivi ja kivi veepiirist muldse kaldani, kuhu lained on uhtunud sõmerat ja kaldast murenenud mulda. Ainult mõni harv nõgu ja veepiiril kupuna kerkiv graniidimürakas rikub merepõhja laudlamedat arhitektuuri, muuten teda elastsemaks, huvitavamaks silmale.

Nõod on värvilised, sest siia on kuivanud vesihalliks kuulus haapsalu tervismuda, katten nüüd kestana paat ja mullana paistvaid vesikasvude tüükaid. Sügavamate nõgude põhjul lasub oranž-kollasena surnud vetikavaip, pervel pärlendab puhas, kreemikas räniliiv, leidub hulgana teokarpe: kirevaid, musti, vahakaid nagu herneid ja miniatüürseid merikarpe, valgeks või roosaks värvit küüsi. Paevälja ainsan lombin peavad aga sidrunkollased vetikad pulbitseden viimast eluvõitlust ja kesk lomp, lausa veest sirgub nõtkel lõik-

hein, tungib jõuliselt läbi vetikate ja pleegib palava päikese paistel oma saledat turja, just kui ei peaks ta miskiks lombi äärel juba täiesti- või poolkuivand seltsilisi.

Vee piirilt algab vetikakasv. Vaevalised, lühikesed, rohkem kol-

Härra režissör E. Adamson.

lased kui rohelised on nad ja ajavad soojan veen siseseden mulle oodaten avakäsi jahedaid vooge.

Suuremate kivide ümber, hõredate vetikakasvude vahel ja veest värs-kete paenaastude kohal ringleb kiilinnukke, süstleb kalamaine nagu surnukaid kangan. Aeg-ajalt kinnitub kivi külge kiilinnukke, avaden endast väljapääsu asuursele, veel märjale kiilile, kes pikkamööda veab veest oma lüürikka tagakeha nagu oksliku piit-

savarre, ja mustad haakjalad kisuivad ta kere vaadina kesk päikest ja kivi. Nagu tõuk pöörleb suurte meriroheliste silmiga pää pahemale ja paremale, kärsitult, nagu otsiden, siis väriseb kiil kogu kehast, virvelden sirguvad seljalt tiivad, järk järgult kuivatab neid päike, kuni istub kivil tondihobune oman metsikun ilun ja uhkusen.

Merepoole on viigi põhi kallak.

Siiapoole sirguvad ja tumenevad vetikadki üha, kuni nad muutuvad akvamariinseiks, meetripikkusteks, kuni nende kohal alabasterteradena hõljuvad vesitatra õied; siis loksuvad viigi põhjan sinakalt vesihall tervis-muda ja lõikhein tungib nagu mõök läbi vetikavöö. Nüüd algab meri, algab mereelu veengi.

Roosiristlane.

„Iloli“ möödunud aastal.

Möödunud aastakäik „Ilolit“, see on rida statistikat, mis ütleb, et „Iloli“ pajatas 1932/33. õppeaasta jooksul 130 juhul küll sõnan, pildin, värsin jne. Üldse on „Ilolin“ võetud sõna: Kroonikan 28-l, Kirjanduse arvustuste nurgan 5-el, Malenurgan 4-jal ja Keelenurgan ühel korral. Siit peaks küllalt selgelt paistma, et „Iloli“ on püüdnud informeerida õpilasi igakülselt.

Kuid see pole veel kõik! „Iloli“ päaraskus langeb kirjandusele ja sel alal on saavutatud mõndagi. Statistika ütleb, et 17 artiklit, 11 kirjandit, 9 pühendust, 2 reisikirja ja 1 veste. Kõige sellejuuren pole unustatud ka paari reaga meeldetuletamast kadunud kooliteenijat Johan Rajlat, mis ehk on hinnatavaim sen aastakäigun.

Statistika on igav ja ei ütle lähemalt midagi isegi siis, kui teda kaunistavad need 32 pilti, mis ilustasid „Ilolit“. Õpilaskond aga ütleb ja mina ütlen, sest arvustus on häa ütelda.

On loomulik, et siin pole mõeldud õpilaskonda tervikuna, vaid ennem neid üksikuid arvustavaid häälid, milliseid kuulnud iga „Iloli“ üksiknumbri ilmumise järgi ja need häälid on nurisevad.

„Jälle pole siin midagi seen!“ see on iga numbri lõppakord. Paraku on see tõsi ja vale korraga. „Ilolin“ on mitu hääd leheküljelahmakat trükki, pilte silmarõõmuks ja esteetiliselt laiad, valged leheaäred asjaarmastajast matemaatikule või karikaturistile suleproovimiseks. Kuid mida on trükitud? — Viien „Ilolin“ tervelt 9 pühendust, 9 lehekülge magusasti vürt-

sitatud ja helisevaid sõnu, nagu: „Ületagem mäeharjad“, „Möödunud leheküljed kohustavad“ jne. jne., kuid unustatud on, et õpime kommertsaineid ja need asjad arendavad vaid realismi, kui mitte just naturalismi. Pühendused on „Iloli“ suurem pahe ja sellevastu on sihitud nurina terav ots õpilaskonnanki.

17 artiklit väga mitmelt ainealalt, see pole väike arv. Kui arvestada veel, et nad eranditult rahuldavad, mõned isegi hästi õnnestunud on, näit. K. Lippingu „Koolinoorsoo kehalisest kasvatusesest“, „Mida teab jutustada kõrtsi kulu-nud künnis“, „Noorpõlv ja rahvusaade“, Noorus ja karskus“ (M. Park) ja mitmed teised, siis mulle näib, et on talitatud õieti, neile niipalju ruumi lubaden.

Paralleelsed artiklitega on luuletised, sest nendegi esindajad ei teeks häbi poeedele, kes valitsevad Eesti luuleilman. Niisuguste luuletistena esinevad enne kõike A. Puutsa üllihntne, kuid südamlük „Jõululaul“, Harald Vilgukivi varjunimega rütmiline „Põhjala laulvad ööd“ ja värsitehnikalt silmapaistev Linda Kostabi „Õnn“. Olgu siiski mainitud, et ilmneb tahe sepsitada värsse väga meisterlikult, kuid värsitehnika tundmatuse tõttu tuleb luuletis katkendiline, hüplev. Värsimeistrid pidagu vahel ka mag. J. Aavikut meelen, kes soovitab kirjutada värsse ka harjutuseks ja ärgu toppigu igat värssi kohe trükki.

Huvitavaim osa „Ilolin“ on kirjandid. Neisse on õpilased püüdnud valada hinge, elu, on püüdnud anda neile painduvust ja rütni ja siin on edu olnudki suurim. Juba esimesen

numbrin torkavad silma Evi Raudsepa „Võõras“ ja Meida Truusi „Maantee“. Iga järgmine „Iloli“ toob neile lisa ja viimase numbri järgi seisavad parimate rean veel E. Alliku ja S. Nieländeri ühine töö „Matkamuljeid“, Harald T. „Näkk“, E. Püssa „Õppekäik Saadjärve kalakasvatuse jne. jne., mille loendus veniks pikale. Elustunud jutustavad neis tüübid oma osi ja annavad kohusetruult edasi autori individualismi. Ainevaldki on laialdane, vaigest küla idüllist reaalse matkakirjelduseni ja humooririkka vesteni. Seisten küllalt kõrgel stiilitasemel, võivad meie kirjandid võistelda iga Eestin ilmuva „jutulehe“ jutunditega.

„Iloli“ on kooliajakiri ja ta ilmub 350 eksemplar. Ta kohuseks on informeerida õpilasi koolisündmustest ja palju muud. Ta peab pakkuma teaduslikke ja ilukirjanduslikke lugemis-

palu. Ta on täitnud selle nõude, sest paremaid arlikleid kui eelpool mainitud võite otsida „Spordilehest“ valgumihkliga ja isegi „Kevadikun“ leidub neid harva — ja ometi on nood spetsiaallehed. „Iloli“ ruum on aga piiratud, seepärast ei võigi ta pühenduda ühelegi harule täielikult ja tundubki seepärast vahest hõredana. Keegi ei või ega saagi nõuda, et „Iloli“ peaks olema parem tuhandeten eksemplaren ilmuvaist ajakirjust nagu „Kodu“, „Perekonnaleht“ jne. Kui ta aga siiski sisult neist maha ei jää, välimuselt neid koguni ületab, siis on nurin ta üle täiesti ekslik, kergekääliselt tehtud.

Olge uhked oma „Ilole“, ärge süüdistage teda asjata, vaid püüdke tõsta ta sisukust veelgi, et meie koolide ajakiri edaspidi võiks väärikalt võistelda teiste eesti ajakirjadega.

Roosiristlane.

Koolielu.

Spordist.

T. K. G. ja K. K. Spordiringi korraldusel on praegu käimas klasside-vahelised käsipallivõistlused poistele ja tütarlastele. Võistlused poistele on praegu täies hoos, kuna võistlused tütarlastele algavad lähemal ajal. Poiste võrkpallis on peetud juba rida võistlusi, mis on andnud järgmisi resultaate. III-a kl. meeskond võitis kergelt IV-a kl. meeskonda tagajärjega 2:0 (10:5, 10:3); samuti võitis IV-b kl. meeskond III-k kl. meeskonda 2:0 (10:8; 10:3); veel kergemini võitis II-b kl. meeskond K. G. I kl. meeskonda 2:0 (10:6; 10:1). Järgmistena kohtusid III-b kl. ja IV-b kl. meeskond. Võitis üllatuslikult, kuid täiesti teenitult V-b kl. meeskond tagajärjega 2:1. Kohati oli mäng kaunis põnev ja tasavägine. III-a kl. meeskonna ja V-a kl. meeskonna resultaadiks kujunes 2:0 (10:5; 10:6) III-a kl. meeskonna kasuks. Kaotajate vóorus kohtusid IV-a kl. meeskond ja III-b kl. meeskond. Tasavägise mängu juures võitis üllatuslikult IV-a kl. meeskond 2:1 (12:10; 7:10; 12:10).

Ka poiste korvpallis on peetud juba paar võistlust, mis aga polnud kuigi huvipakkuvad, sest juba mängu algul oli teada, missugune klass võidab.

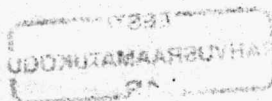
Esimestena kohtuvad IV-b kl. ja III-k kl. meeskond. 20 min. mängu järele võitis IV-b kl. meeskond tagajärjega 32:4. Suuremateks korviviskajateks osutusid IV-b kl. Reinvald ja Hagel. Järgmistena kohtusid II-b ja III-a kl. meeskond. Võitis jõulise mängu juures tugeva ülekaaluga II-b kl. meeskond, tagajärjega 15:2. Suuremaks korvikütiks osutus II-b kl. Nõu. Võistlused jätkuvad igal nädalal ja on loota põnevamaid mänge kui seni.

Maailmavaatelis-käitumise ringi ülesannetest.

Maailmavaatelis-käitumise ring on kõige noorem organisatsioon meie õpilasperes. Alles käesoleva aasta kevadel kutsuti ta ellu.

Ringi tööpõld on suur ja avar. Ring peab arendama õpilasi maailmavaatelistes ja poliitilistes küsimustes ning käitumises. Ta peab noortes äratama huvi ühiskondlikkude küsimuste vastu ning kasvatama teadlikke kodanikke. Demokraatlik riigikord nõuab, et kodanikud oleksid teadlikud riigielulistest küsimustes, ühiskondlikult mõtlevate inimeste arendamise sihis töötab Maailmavaatelis-käitumise ring, koondades enese ümber vanemete klasside õpilasi.

Käesolevaks õppeaastaks on koostatud

M.-k. ringi juhatus mitmekesise töökava. On ette nähtud terve rida referaate 1) praegusaja pinevamate küsimuste üle (rahvussotsialistlik Saksamaa, fašistlik Itaalia, demokraatia kriis, Rahvasteliit, Pan-Euroopa küsimus, Balti liit jne., 2) poliitiliste voolude üle (sotsialism, enamlus, fašism, korporatiivne ühiskond jne.) ja 3) käitumise ning teiste küsimuste üle. Referentidena esinevad oma õpilased ja väljastpooli kooli kutsutud tuntumad tegelased. Edasi on töökavas huviõhtu ja kirjanditevõistlus, kus teemad oleksid maailmavaateistest küsimustest.

Ring on senini nii mõndagi korda saatnud. 5. okt. korraldati referaat-koosolek, kus refereeris hr. Viirman teemal: „Eesti põhiseaduse muutmisest.“ Referaatkoosolekust võttis osa ümber 50 õpilast. Teine referaatkoosolek korraldati 2. novembril. Refereeris üliõp. hr. Ilmar Pommer teemal: „Eesti lõunapiiri saamisloost.“ Referent rääkis huvitavaid ja omapäraseid asju Eesti-Läti piirajamisest.

8. nov. kuulutati välja kirjanditevõistlus järgmistel teemadel: „Kuidas arendada usku omariiklusesse“ ja „Meie noorsoo suhe rahuja sõjaküsimusse“. Võistlusest osavõtjad valivad neist ühe teema oma soovi järele, kuid võib töid esitada ka mõlematele teemadele. Tööde äraandmise viimaseks tähtpäevaks on 15. veebr. 1934. a. Parematele töödele määratakse rahalised aubinnad. Võistluse tagajärjed tehakse teatavaks tuleval aastal märtsikuus ringi huviõhtul.

23. novembril korraldas ring referaatkoosoleku, kus refereeris ksv! M. Park teemal: „Tänapäeva Saksamaa“. Referent andis objektive ja mitmekülge ülevaate praegustest sündmustest Saksamaal, rahvussotsialismi tõelisest palgest, antisemitismist ja rahvussotsialistide tšuüpetusest. Pikemalt peatus ta Hitleri välispoliitilise programmi juures. Hitleri oma sõnu ja väljendusi ette tuues, näitas kõneleja, kuidas Hit-

leri eesmärgiks on maade vallutamine idas, väikerahvaste vabaduse hävitamine ja nende saksastamine. Saksamaa praegusaja valitsuse politika sunnib eriti väikerahvaid valvel olema oma iseseisvuse eest. Eriti eestlased peavad end kindlustama oma iseseisvuse kaitseks. Läbi rääkimiste all võeti elavalt sõna, kus mainiti, et eesti rahvuslase seisukoht saab olla Hitleri suhtes ainult eitav.

Ringi tegevus on olnud esimesel õppepoolaastal küllaltki elav ja tagajärjekas. Ring on tegevamaid õpilaskonnas. Jäeb loota, et ringi töö tulevikus veeigi enam vilja kannab ja et ta suudab täita oma ülesandeid — arendada riigile väärikaid ja teadlikke kodanikke.

Malenurk.

Ülesanne nr. 3.

Koostanud B. Villemson (III-a).

	a	b	c	d	e	f	g	h	
8	♔								8
7									7
6									6
5	♕								5
4		♖		♗					4
3	♙								3
2									2
1									1
	h	g	f	e	d	c	b	a	

Kadu kahe käiguga.

Valged: K a5; V a3; V b4 ja O d6
Mustad: V a5; V d5 ja c7.

Lahendus:

1. V b4—b6; c7: b6.
2. K a6: b5 kadu.

See oli päävariant; kui must mängib teisiti, siis tuleb kadu äratõmbetulega 2. K a5—b5 ehk b4.

Vastutav ja päätoimetaja: H. Jänes. Majandusjuht: E. Moss. Kunstiline nõuandja: E. Ahas. Kirjanduslik nõuandja: L. Kuusler. Talituse juht: K. Väärsi. Tegev toimetaja: M. Park. Toimetus: I. Lockenberg (sekretär), A. Hagel (laekur), V. Mikkelsaar, E. Raudsepp, S. Nieländer, K. Kriegerberg, H. Mets ja O. Jaaniado. Talitus: E. Kingsepp, E. Sild, H. Paabo, E. Tubin ja E. Blumfeld. Väljaandja: TKG ja KK Opilaskond.

EESTI PÕLLUMEESTE SELTS TARTUS

paneb toime 26., 27. ja 29. jaanuaril Vahi koolimaja ruumes

kursuse põllumeestele.

KURSUSE KAVAS on loengud järgmiste ainete üle: põldvilja kasvatus (kõrrelised, kaunviljad, põldheinad); kartuli- ja juurviljakasvatus; aiandus (puuvilja-aedade asutamine, kahjuritega vastu võitlemine, uute aedade asutamine); sookultuur ja kestad niidud; talundite kapitalide väärtustamine; talutervishoid.

LEKTORITEKS on parimad asjatundjad omal alal.

OSAVÕTU TINGIMUSED: Kursustest osavõtt on maksuta. Ühiskorter on Vahil, maksuta. Ühiskorteri kasutajail tuleb kaasa võtta magadisriided. Toitlustamine sünnib kas omalt poolt kaasavõetud toiduga või Vahi ühisköögis 50-sendilise päevatasu eest.

ÜLESANDMISE TÄHTPÄEV: Kursusest osa võtta soovijaid palutakse registreerida kas suusõnal, telefoni või kirja teel hiljemini 15. jaanuariks 1934. a. Seltsi büroo, kus ülesandmisi vastu võetakse, asub Tartu Maavalitsuse majas, II korral, tuba 17, tel. 1-01.

Osavõtt on vaba nii mees- kui ka naissoost isikuile.

Hilisemaid ülesandmisi on võimalik vastu võtta ainult sel juhtumisel, kui vabu kohti üle jääb.

Eesti Põllumeeste Selts Tartus.

Trükikoda „KULTUUR“

TARTUS, KOMPANI TÄN. 4, TELEF. 2-68.

Tsinkograafia-töökoda

V. Jäger

Kompani 4
Tartus

Foto P. Krüner

TARTUS

Promenadi tän. 8
Telef. 10-56

Kõige odavam ostukoht on

Konst. Jaik'i

kirjutusmaterjali-, paberi-, papi-,
tapeedi- ja raamatukaupluses

Tartus, Suurturg 11.

Müük suurel ja väikesel arvul.

**Õpilased, lastevanemad ja
vilistlased!**

Tehes oma oste ja tellimusi, eelis-
tage neid ärisid ja töökodasid, kes
oma kuulutustega on toetanud meie
koolide ajakirja!

TARTU LINNAPANK

Tartu, Raekojas, telef. 11-32.

Võtab raha hoiule

jooksvale arvele, kindla tähtaja pääle ja kuude viisi ning maksab ajakohast protsenti.

Annab laene. Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Korrespondendid kõigis kodumaa linnades ja rahvarikkamates kohtades.

SAADAVAL HOIUKARBID.

SAADAVAL HOIUKARBID.

Peegli-, klaasi- ja silditööstus

A. LODERAUD

TARTUS, UUSTURG 11 ja 23.

Telefon 501 ja 10-71.

Klaasi lihvimine, peegli hõbetamine, klaas-sepa töökoda. Painutatud klaas. Mööbli-klaas vask- ja tinaraamides. Opaksiit-, klaas-, plekk- ja vaskärisildid. Mööbli lakeerimine ja kuldamine.

J. Rästa & A. Laan

HOLMI 7, TEL. 3-32, TARTUS

Soovitab:

Rootsi terasuiske,

Transformaator-
Alumiinium- ja
Vask-

plekki.

ja igasugu raud- ja teraskaupa.

Talvespordi hooajaks

**suuski, suusasaapaid,
hockey pantše,
soome kelke jne.**

soovitab

Julius Kivastik

Tartus, Rüütli 8.
Tel. 6-02.

Oskar Luik

Tartus, Rüütli tän. 14, telef. 5-67

**Koolitarbed,
lasteraamatud,
mänguasjad ja mängud.**

Oma eritöökojad ja kirjastus.

Odav ostukohi kõigile.

„NOOR-EESTI“ UUDISTEUSED:

- A. H. Tamsaare: Tõde ja õigus V. Romaan. Hind 6 kr. 75 s.
- R. Roht: Võitluse teel. Romaan. Hind 4 kr.
- O. Luts: Kuldsetelehtede all. Mälestusi V. Hind 4 kr. 25 s.
- O. Luts: Tagahoovis. Jutustus. Hind 4 kr.
- G. Suits: Aastate aknal. Valik luuletisi. Hind 3 kr.
- K. A. Hindrey: Kill Martuse lihavõtted. Noorsoo-jutt. Hind 2 kr. 45 s.
- M. Mõtslane: Kevadised vood II. Hind 4 kr. 50 s.
- M. Metsanurk: Mändide all. Jutustus. Hind 4 kr.
- C. Collodi: Pinokkio. Puunuku seiklusi. Hind 2 kr. 50 s.
- H. Ch. Andersen: Muinasjutud I. Valik muinasjutte. Hind 1 kr. 45 s.
- J. Ainelo: Eesti keele õigekeelsus-reeglid. Hind 2 kr.
- H. Haljaspõld: Väike võõrsõnastik. Hind 2 kr. 75 s.

„Noor-Eesti“ Kirjastus, Tartus, Rüütli t. 4.